

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/221/2018
Identifikačné číslo spisu:	3709209169
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2018
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:3709209169.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne REALITY - VĚŘITEL CZ, s. r. o., so sídlom v Ústí nad Labem, Jateční 178/34, Česká republika, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Trenčíne, Pred poľom 1652, proti žalovanému Mestu Púchov, so sídlom v Púchove, Štefánikova 821/21, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. ANTON ŠKOLEK & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bytči, Treskoňova 816/1, o zaplatenie 38.854,05 €, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 3C/152/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 31. mája 2017 sp. zn. 19Co/2/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalované má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 20. septembra 2016 č. k. 3C/152/2011-388 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa pôvodne domáhala, aby žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť jej 274.681,45 € s príslušenstvom a po čiastočnom späťvzatí žaloby o zaplatenie sumy 235.827,40 € predmetom konania ostala suma 38.854,05 €. Súd prvej inštancie po doplnení dokazovania, rešpektujúc viazanosť právnym názorom Krajského súdu v Trenčíne, odôvodnil zamietnutie žaloby tým, že žalované nespĺňa ani jednu z podmienok uvedených v Obchodnom zákonníku (zákone č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „Obch. z.“) pre definíciu podnikateľa, preto podľa povahy subjektov v rozhodnom období nárok žalobkyne nemožno podradiť p o d ustanovenie § 261 ods. 1 Obch. z. a keďže i d e o vzťah občianskoprávny, posudzoval žalovaným vznesenú námietku premĺčania v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/ 1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“), ktorú vyhodnotil ako dôvodnú. Ďalej uviedol, že žalobu by bolo nutné zamietnuť i z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie, pretože žalobkyňa svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia titulom užívania nehnuteľnosti Domu kultúry Púchov č. 1153 zo strany žalovaného počas časového obdobia od 9. októbra 2006 do 31. januára 2007 odvodzovala od vlastníka nehnuteľnosti X.

U., na úkor ktorého sa malo žalované obohatiť a ktorý mal následne pohľadávku z bezdôvodného obohatenia postúpiť s tým, že poslednou veriteľkou pohľadávky je žalobkyňa. Z rozsudku vydaného 9. apríla 2005 v konaní vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4C/203/2013 mal totiž súd prvej inštancie za preukázané, že vlastníkom nehnuteľnosti - stavby Dom kultúry Púchov je spoločnosť REALITY - NÁJOMNÉ DOMY, a. s. a X. U. nemohla vzniknúť pohľadávka titulom bezdôvodného obohatenia spôsobená neoprávneným užívaním Domu kultúry Púchov v období od 9. októbra 2006 do 31. januára 2007 žalovaným, keďže nebol vlastníkom dotknutej nehnuteľnosti. Z tohto dôvodu nemohol X. U. ani platne postúpiť pohľadávku, ktorú uplatnil v tomto konaní konečný postupník, ktorým je žalobkyňa.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 31. mája 2017 sp. zn. 19Co/2/2017 napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Odvolací súd sa stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého žalobu podal subjekt, ktorý v danom právnom vzťahu nie je nositeľom práva, o ktoré v konaní ide a nemá preto vecnú (tzv. aktívnu) legitimáciu. Dodal, že ak žalobkyňa v konaní nepreukázala, že na jej úkor vzniklo bezdôvodné obohatenie a že je nositeľom hmotnoprávných oprávnení (v právnom vzťahu, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok), nebolo za daných okolností potrebné zaoberať sa otázkou premĺčania uplatneného nároku. K otázke práva na ochranu proti neoprávneným zásahom, ktoré prislúcha nielen vlastníkovi veci, ale aj tomu, kto je oprávnený mať vec u seba, hoci nie je vlastníkom veci, odvolací súd zaujal stanovisko, podľa ktorého takého právo na ochranu ako vlastníka má iba osoba, ktorá má vec u seba z akéhokoľvek právom aprobovaného dôvodu, najmä detentor (uschovávatel', záložný veriteľ majúci vec u seba a podobne). Za takéhoto detentora však v žiadnom prípade nemožno považovať žalobkyňu. Pre neplatnosť zmluvy z 5. septembra 2006 nemohla vzniknúť žiadna pohľadávka, a preto všetky postúpenia pohľadávky Miroslava Dokupila, ktoré boli vykonávané, musia byť neplatné titulom absolútnej neplatnosti, keďže z neplatného právneho úkonu nikdy nemôže vzniknúť právny úkon platný.

3. Žalobkyňa podala 14. augusta 2017 proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z toho, že jej bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.). Podľa presvedčenia dovolateľky sú rozhodnutia súdov založené na nesprávnom závere, že v danom prípade nie je aktívne legitimovaná z dôvodu, že kúpna zmluva a následne aj zmluva o postúpení pohľadávky sú neplatné. Dovolaťka naďalej zotrváva na svojej argumentácii, podľa ktorej z kontextu ust. §§ 123 a 126 a § 451 ods. 1 O. z. nemožno vyvodiť záver, že domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia vzniknutého neoprávneným užívaním veci sa môže jedine a výlučne vlastník veci. Podľa dovolateľky odvolací súd postupoval nesprávne, keď usúdil, že vo veci absentuje aktívna vecná legitimácia. Domnieva sa, že zo strany súdu malo dôjsť minimálne k preskúmaniu celého kontextu veci, ktoré spočívalo v tom, že Miroslav Dokupil, ako užívateľ nehnuteľnosti a osoba, od ktorej žalobkyňa odvodzuje svoj nárok, síce vzhľadom na účinky absolútnej neplatnosti nebol v rozhodnom čase skutočným vlastníkom nehnuteľnosti, ale len zapísaným vlastníkom, no s nehnuteľnosťou hospodáril ako so svojou vlastnou. Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla zrušiť rozsudky oboch nižších súdov a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalované navrhlo dovolanie zamietnuť, majúc za to, že dovolaním napádané rozhodnutia sú vecne správne, založené na zákone zodpovedajúcom závere o nedostatku aktívnej legitimácie žalujúcej strany, pričom ani s dôvodmi dovolania uvádzanými žalobkyňou nemožno súhlasiť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti C. s. p. v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli rozhodnutia (oboch nižších súdov) vydané (§ 424 C. s. p.), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) dovolací súd uvádza nasledovné :

6. Aj za účinnosti C. s. p. (podobne ako skôr za účinnosti jemu predchádzajúceho Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. s. p.“) treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

8. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Podľa § 431 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (odsek 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (odsek 2).

11. Podľa § 432 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (odsek 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (odsek 2).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 a/alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 C. s. p. a/alebo § 432 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Dovolaťelka v prejednávanej veci uvádza, že prípustnosť a opodstatnenosť jej dovolania je vyvodzovaná z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. Z obsahu dovolania vyplýva, že nižším súdom vytýka prijatie nesprávnych záverov o nedostatku jej aktívnej vecnej legitímácie.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolaním namietanú procesnú (tzv. zmätočnosťnú) vadu, sú a/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia a b/ miera (intenzita) takéhoto zásahu súdu, ktorej

výsledkom je porušenie (nerešpektovanie) práva strany sporu na spravodlivý proces.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil s ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Pôvodne čiastočne rozdielna a až neskôr zjednotená rozhodovacia prax najvyššieho súdu potom dospela k záveru, že diskutovaný pojem principiálne nemožno vykladať extenzívne - jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu (v tejto súv. por. najmä stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. zmätočnosťnú vadu, skôr tvoriacu súčasť § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., len výnimočne).

17. V prejednávanej veci o prípad vyššie spomenutej výnimočnosti a teda ani o prípad nutnosti uplatnenia druhej vety stanoviska R 2/2016 nejde. Výnimka sa má totiž týkať len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, o aký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003), resp. ak odôvodnenie rozhodnutia obsahuje výkladom neodstrániteľné rozpory (protirečivosti).

18. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

19. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. Za takú vadu nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

20. Špecificky k problému nastoľovanému žalobou i po nej nasledujúcimi opravnými prostriedkami žalobkyne možno doplniť, že podstata dôvodu, so zreteľom ku ktorému v danom spore súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd jeho rozsudok potvrdil, spočíva v právnom názore, že subjekt stojaci na žalujúcej strane nie je v danom prípade vecne (aktívne) legitimovaný.

21. Jednou z prvých otázok, ktoré rieši súd v civilnom sporovom konaní, je otázka, či ten, kto podal žalobu, je v spore aktívne legitimovaný. Vecnou legitimáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jedna zo strán sporu nositeľkou určitého hmotnoprávneho oprávnenia (je

aktívne legitimovaná) a na druhej strane sporu spočíva určitá hmotnoprávna povinnosť (je pasívne legitimovaná).

22. Nedostatok vecnej legitimácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby meritórnym rozhodnutím. Žalobkyňa súdom nedôvodne vytýka, že žalobu - vzhľadom na nedostatok aktívnej vecnej legitimácie - zamietli bez meritórneho posúdenia. Súdny totiž posudzovali meritum veci, skúmali aj opodstatnenosť podanej žaloby, pričom im nemožno zazlievať, že sa prednostne zamerali na otázku, či sa súdnej ochrany domáha ten (aktívne legitimovaný) subjekt, ktorý je účastníkom daného hmotnoprávneho vzťahu.

23. Pokiaľ nižšie súdy dospeli k záveru, že na žalujúcej strane koná ten, kto nie je účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok (poznámka: najvyšší súd pri posudzovaní opodstatnenosti tvrdenia dovolateľky o procesnej vade zmätočnosti neskúmal a ani nebol oprávnený skúmať, či právne závery súdov sú z tohto hľadiska správne), išlo o taký dôvod pre zamietnutie žaloby, so zreteľom na ktorý už nebolo potrebné vykonávanie ďalšieho dokazovania. Súdom (prvej inštancie ani odvolaciu) preto nemožno vytýkať, že už ďalej procesne nepôsobili a neobstarávali podklady, ktoré by boli významné pre rozhodnutie v prípade, ak by žalobu podal aktívne legitimovaný subjekt.

24. Ak by aj nižšie súdy prípadne z hľadiska meritórneho rozhodli predčasne, na základe neúplných alebo nesprávnych skutkových zistení, nesprávne vyhodnotených výsledkov vykonaného dokazovania alebo ak dospeli k nesprávnym právnym záverom o nedostatku aktívnej legitimácie, spočívali by ich rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení. Nesprávne právne posúdenie ale nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. (tu por. R 24/2017), lebo takáto nesprávnosť nepredstavuje procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v ustanovení, o ktorom je reč a za stavu u ž vyššie zmienenej viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (vrátane dôvodov prípustnosti dovolania) nešlo skúmať (prípadnú) prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., pokiaľ žalobkyňa prípustnosť dovolania nevyvodzovala aj z tohto dôvodu (zahŕňajúc v to i - tu neprítomné - zadosťučinenie úprave z ustanovenia § 432 C. s. p.).

25. Pre úplnosť treba dodať, že ani založenie rozhodnutia na nesprávnych skutkových zisteniach nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

26. Z dôvodov vyššie uvedených dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné a preto ho podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.